

Regeringskansliet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57)

Er beteckning: Ju2025/01154

Sammanfattning

Mot bakgrund av de senaste årens samhällsförändringar, inklusive det nya försämrade säkerhetsläget, bedömer Länsstyrelsen sammantaget att föreslagna förändringar på flera sätt kan bidra till en mer ändamålsenlig lagstiftning.

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker följande förslag i betänkandet i dess helhet:

- Om polisens uppgifter och folkrättsliga ställning. (Avsnitt 5)
- Om skydd och bevakning. (Avsnitt 6)
- Om stöd till polisen från Försvarmakten. (Avsnitt 7)
- Om polisiär förstärkningsresurs. (Avsnitt 8)

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker följande förslag i betänkandet, med önskemål om förtydligande enligt nedan motivering:

- Om ett nytt gränsövervakningssystem i höjd beredskap och andra ansträngda lägen (Avsnitt 9).

Avsnitt 5 Polisens uppgifter och folkrättsliga ställning

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker betänkandets bedömningar och förslag om polisens uppgifter och folkrättsliga ställning.

Länsstyrelsen delar särskilt betänkandets slutsats att nuvarande lagstiftning kan medföra risker för civilbefolkningen samt inte är fullt ut anpassad efter dagens förutsättningar.

Avsnitt 6 Skydd och bevakning

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker betänkandets bedömningar och förslag om skydd och bevakning vad avser reservpolisers uppgifter respektive mandat till Säkerhetspolisens att besluta om vissa skyddsobjekt.

Avsnitt 7 Stöd till polisen från Försvarsmakten

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker betänkandets bedömningar och förslag om utökade möjligheter för Försvarsmakten att lämna stöd till Polismyndigheten.

Avsnitt 8 Polisiär förstärkningsresurs

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker betänkandets bedömningar och förslag om inrättande av en polisiär förstärkningsresurs för att förstärka Polismyndigheten i händelse av höjd beredskap och krig.

Avsnitt 9 Ett nytt gränsövervakningssystem i höjd beredskap och andra ansträngda lägen

Länsstyrelsen Gävleborg tillstyrker i huvudsak förslaget om ett nytt gränsövervakningssystem i höjd beredskap och andra ansträngda lägen, men med önskemål om förtydligande enligt nedan.

Ett förändrat system för gränsövervakning har tidigare efterfrågats av Länsstyrelserna eftersom gällande regelverk inte är ändamålsenligt utifrån dagens förutsättningar. Betänkandets föreslagna system för gränsövervakning är således mycket positivt i jämförelse. Inte minst sett till det uppdrag Länsstyrelserna har idag. Därtill har förslaget tagit likhets- och ansvarsprincipen i beaktande vilket bedöms som avgörande.

Länsstyrelsen i Gävleborg uppfattar dock ett antal otydligheter i förslaget som kommer av hur begreppet *regional nivå* använts. Inledningsvis kan Länsstyrelsen konstatera att de utpekade myndigheterna Polismyndigheten, Tullverket, Kustbevakningen samt civilområdesansvariga länsstyrelser har mer eller mindre olika indelning vad avser indelningen av geografiskt områdesansvar. Utifrån ett Länsstyrelseperspektiv samt inom det svenska civila beredskapssystemet syftar dock begreppet *regional nivå* i regel på samordning som sker inom ett län under ledning av en Länsstyrelse.

Om det å andra sidan är samordning inom ett civilområde som avses är begreppet *högre regional nivå* mer korrekt för att beskriva denna typ av samordning. Genom den respektive begreppsanvändningen följer ansvarsförhållanden och ett tydligt geografiskt område som motsvarar civilområdet eller ett län.

I förslaget till lag om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap till lagstiftning föreslås enligt 5 § att samverkan ska ske både nationellt och regionalt, samt att civilområdesansvariga myndigheter ska verka för att samordning sker regionalt i länen. Vidare framgår av 8 § att utpekade myndigheter i samråd med civilområdesansvarig länsstyrelse ska ta fram gemensamma regionala planer. Härvid är det inte uppenbart om begreppet regional i §§ 5 och 8 innebär att samverkan och planer ska upprättas för det område som motsvarar civilområdets geografi eller om det är länen som avses. Motsvarande otydlighet finns i förslaget till förordning om stärkt samverkan i gränskontrollverksamheter vid höjd beredskap, exempelvis 3 §. Vidare framgår att Polismyndigheten i samverkan med civilområdesansvariga länsstyrelser ska utse en gränsövervakningschef nationellt respektive en biträdande gränsövervakningschef regionalt inom varje civilområde (s. 699).

Länsstyrelsen uppfattar att, och delar, ambitionen att systemet för gränsövervakning ska vara förenklad, likriktad och komma med minskad arbetsbörda. Länsstyrelsen Gävleborg även delar betänkandets bedömning att inte inrätta en särskild organisation för gränsövervakningen. Vidare uppfattar Länsstyrelsen att utredningen avser att *regionalt* innebär den geografi som motsvarar civilområdena. Sammantaget blir det därför olyckligt när förslagen samt lagstiftningen har en terminologi som inte uppenbart motsvarar denna vilja. Detta öppnar i sin tur ett tolkningsutrymme som riskerar leda till att olika lösningar utarbetas i olika delar av landet. Sannolikt är gränsbevakningen betjänt av att vara i princip likformig nationellt. Om inte annat för att underlätta samverkan mellan nivåerna samt minska den arbetsbörda som kommer av planering, samordning och samverkan. Det bör därför övervägas att ändra förslaget såtillvida att begreppet *högre regional* används där så är tänkt.

Allmänna synpunkter

Avsnitt 10 Kostnadsberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar

Utredningen har gjort bedömningen att de administrativa kostnaderna i viss mån kommer att öka för myndigheterna, dock ej i betydande grad jämfört med de krav som kommer av nuvarande lagstiftning. Vidare görs bedömningen att Länsstyrelsernas kostnader kommer öka något även fast kostnadsansvaret minskar för Länsstyrelserna som följd av den förändrade lagstiftningen (avsnitt 10.4.4, s. 809–813). Länsstyrelsen i Gävleborg bedömer detta förhållande egendomligt i den nya lagstiftningen, där ansvaret för myndigheten minskar samtidigt som kostnaderna ökar. I ljuset av detta vill Länsstyrelsen påtala behovet av att analysen av finansiering även bör inkludera arbetsinsats och inte endast ansvar, där Länsstyrelsernas stöd till exempelvis Civilområdeskanslierna ofta är omfattande. Detta förhållande blir även tydligt sett till utredningens förslag om upprättande av regionala planer där Länsstyrelserna kommer behöva stödja Civilområdeskanslierna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Carina Ståhl Herrstedt med totalförsvvarshandläggare Eric Wedrén som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsassessor Ann-Charlotte Nyman, enhetschef Jennie Berg, avdelningschef Lise Ekenberg och länsråd Veronica Lauritzsen medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.